

TYGODNIK

PETERSBURSKI.

GAZETA URZĘDOWA

KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Ekspedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do księgarni Klassycznej, w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego, w Wilnie, w księgarniach Glücksburga i Zawadzkiego, nadto we wszystkich Poczтовых w kraju urządach.

Cena Roczna w Rosyji z pocztą, a w Stolicy, z nożeniem do mieszkań, 14½ r. Półroczna, 7½ r. sreb.

Bez pocztą, dla odbierających w księgarni: Roczna, 15 rub. sreb. Półroczna, 6½ rub. sreb. Dla Królestwa Polskiego naznacza się też sama cena co i w Cesarstwie.

PIĄTEK, 20 Września,
2 Października.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Petersburg, 19 Września,
1 Października.

Reskrypt CESARSKI do Namiestnika Kaukaskiego, Jenerał-Adjutanta Xięcia Woroncowa, z d. 12 Września 1846.

«Xięzę Michale, synu Szymona. Ze szczególną uwagą odczytałem wasze zdanie oprawy za pierwszy rok waszego zarządu krajem Kaukaskim i Zakaukaskim. Ku serdecznemu zadowoleniu MOJEMU ujrzałem w tém sprawozdaniu nowy dowód niezmordowanej działalności, pałającej gorliwości i nieustannych prac, stale towarzyszących prawdziwie pożytecznej dla Ojczyzny służby waszej. W krótkim przeciągu znajdowania się waszego na Kaukazie, zdołaliście obejrzeć osobiście cały prawie kraj, zwrócić najpilniejszą uwagę na wszystkie bez wyjątku gałęzie zarządu, nadać czynnościom jego należyty ku celowi kierunek, zbadać potrzeby mieszkańców i, pomimo szczególnych zajęć waszych działaniami wojennymi i wielokrotne osobiste wasze znajdowanie się przy wojskach, nadać popęd wielu ważnym i rozległym sprawom, mającym na celu trwałe na przyszłość urządzenie kraju. Temi czynami usprawiedliwiłście w zupełności MOJE ku wam zaufanie i daliście prawo spodziewać się, że kraj Kaukaski i Zakaukaski, przy waszej wzorowej pieczołowitości i gorliwości niezmordowanej, osiągnie tego stopnia wewnętrznego urzędzenia, na którym pragnąłbym go widzieć. Za takowe zasługi wasze, przyjemnym dla Siebie obowiązkiem poczytuję wynurzyć wam MOJĄ zupełną i doskonałą wdzięczność i zadowolenie. Pozostaję ku wam nazawsze stale życzliwym.»

— Przez rozkazy dzienne CESARSKIE z d. 11 Września Jenerał-major Annienkow 2 mianowany Dowodzcą 1 bry-

gady liniowych bataljonów Kaukaskich. — Dowodzca 1 brygady 1 dyw. floty Konradmirał Karpow zaliczony zostaje do floty.

— Król Jmć Wirtembergski raczył nadać order Fryderyka Wirtembergskiego, Mistrzowi Obrzędów Dworu CESARSKIEGO P: Saburow, krzyż Komandorski orderu Korony Wirtembergskiej P. Chitrow, Mistrzowi Obrzędów i Xięciu Koczubej, Pełniącemu obow. Mistrza Obrzędów i krzyż Kawalerski tegoż orderu, P. Rusca, Dyrektorowi Kancelaryi Departamentu Obrzędów przy Ministerstwie CESARSKIM Spraw Zagranicznych.

UKAZY RZĄDZĄCEGO SENATU.

1.) 26 Sierpnia. Z następnem ogłoszeniem: Rządzący Senat słuchał doniesienia Rządu Gubernijalnego Grodzieńskiego, o wątpliwości wynikłej co do wykonania potwierdzonego przez N. CESARZA postanowienia Komitetu Ministrów 27 Listopada 1845 roku, o terminie kontraktów na arędę przedaży trunków w dobrach obywatelskich w uprzywilejowanych gubernijach. Rządzący Senat rozkazał: na mocy potwierdzonych przez N. CESARZA prawideł o wyrabianiu i przedaży trunków 15 Sierpnia 1845 roku, żydzi mogą dzierżawić szynki w obywatelskich wsiach, siolach i futorach, tylko za takimi kontraktami, które stanęły przed ogłoszeniem tych prawideł, nadal zaś zawieranie podobnych kontraktów jest zabronione; a potwierdzonym przez N. CESARZA 27 Listopada 1845 r. postanowieniem Komitetu Ministrów zastrzeżono, aby kontrakta na dzierżawę przedaży trunkowej i akcyzowych poborów w dobrach obywatelskich z żydami i wszystkimi innymi osobami były zawierane nie na dłużej, jak na 3 lata: to jest do 1 Stycznia 1849 roku. Z tego wynikło pytanie: czy mogą żydzi po

wsiach, siołach i futorach zawierać z dziedzicami kontraktu do 1849 r. — Zważywszy tę okoliczność Rządzący Senat, stosownie do zdań Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Skarbu, znajduje, iż Ukaz Rządzącego Senatu, 26 Grudnia 1845 r. właściwie o terminie kontraktów w ogólności, stosuje się do żydów tylko co do miast i miasteczek, w których sprzedaż trunków pozwolona im jest na mocy prawideł 15 Sierpnia 1845 r., i że prawidła te zabraniające żydom zajmować się sprzedażą trunków nie w miastach i miasteczkach, zgola wspomnianym Ukazem nadwreżać się nie mogą.

2) 28 tegoż m. Z ogłoszeniem potwierdzonego przez N. CESARZA postanowienia Komitetu Ministrów o stawieniu pocztowych koni przez furmanów Moskiewskiego traktu.

SZKOŁY I NAUKOWE ZAKŁADY W OKRĘGU BIAŁORUSKIM W R. 1845.

(Wyciąg ze zdania sprawy P. Ministra Oświecenia.)

W Białoruskim szkolnym okręgu złożonym z 6 gubernij, jest 1 Instytut Szlachecki, 9 Gymnaziów świeckich z będącymi przy nich szlacheckimi pensjami, 1 gymnasium duchowne, 3 oddziały gymnazjów o 4 klassach; 24 szkoły powiatowych szlacheckich, a przy jednej z nich pensja szlachecka, i 8 mieszczkańskich, 3 szkoły elementarne żeńskie, 152 szkół parafialnych; konwiktów przy różnych szkolnych zakładach 26; prywatnych szkół i pensyj żeńskich, licząc w to i wzorowe 57. Nauczycieli i urzędników wychowania 1029, uczniów 12,813. Wspólnych studenckich kwater 20. Wileński Instytut Szlachecki między szkołami Białoruskiego okręgu zajmuje zawsze pierwsze miejsce. Wybornie we wszystkich częściach urządzony i zasługujący na szczególną pochwałę tak co do biegu nauki jak i co do moralnego wychowania młodzi, odpowiada zupełnie swemu celowi i przynosi już widoczny pożytek. Ze 118 uczniów, którzy w nim cały kurs skończyli, niektórzy kontynuują nauki w Uniwersytetach, a reszta prawie wszyscy weszli do służby cywilnej i wojskowej. Szkoda tylko że szczupłość lokalu wystarczającego tylko na 145 uczniów, nie dozwala zadośćuczynić żądaniu wielu rodziców pragnących umieścić w nim dzieci.

Potwierdzone zostały ustawa i etat konwiktów ubogich przy Wileńskim gubernijalnem gymnazjum, mającego się utrzymywać z funduszów Bejnarta i Korsaka, Pilchowskiego, Hana, Dunina-Ślepcia i Sapichy. Na pomieszczenie tego zakładu, mającego mieć 65 uczniów, przeznaczono jeden z gmachów byłej Akademii Medyczno-Chirurgicznej Wileńskiej, a na jego przebudowanie zbierają się w 4 guberniach Zachodnich ofiary.

W Szawlach, z ofiar szlachty tamecznego powiatu ma stanąć dom na pomieszczenie mającego się tam przenieść ze Świsłoczy gymnazjum. Plan domu już się rozpatruje w Głównym Zarządzie Publicznych budów.

Zwierzchność Okręgu zwracała szczególną uwagę na

utrzymanie urządzonych już wspólnych kwater studenckich i na urządzenie nowych. Pomimo drożyzny z powodu nieurodzaju w dwóch latach ostatnich, zakłady te pozostały w dobrym stanie i przybyły jeszcze wspólne kwatery: przy gymnazjum w Grodnie jedna, przy gymnazjum w Białymstoku dwie i przy szkole szlacheckiej w Rosieniach jedna. W ogóle uczniów pomieszczonych we wspólnych kweterach było 624.

Otworzone zostały szkoły parafialne kosztem dziedziców: w Trockim powiecie w prywatnych majątkach Iwiew i Wolczance i w Bychowskim powiecie w miasteczku Propojku. Zamknięte zostały: w Wilnie Instytut głucho-niemych i szkoła Lankastra przy domu Towarzystwa Dobroczynności z powodu braku funduszy; szkoły parafialne: 1) w powiecie Święciańskim w miasteczku Wojstomiu, z powodu przejścia majątków duchowieństwa Rzymsko-Katolickiego pod zarząd skarbowy; 2) 3) 4) w powiecie Wileńskim w miasteczkach Traszkunach, Świadościu i Kupiszkach, pierwsza z woli fundatora, druga dla braku funduszu z powodu otwarcia w Kupiszkach szkoły wiejskiej pod wiedzą zarządu dóbr Państwa 5) w powiecie Szawelskim w miasteczku Nowożygorach z powodu niedostatku funduszy; 6) 7) 8) w Grodzieńskim powiecie, w okolicach szlacheckich Burniewie i Siezieniewiczach, w Brzeskim w miasteczku Domaczwie, także dla braku funduszy; 9) w Borysowskim powiecie w miasteczku Dokszycach z powodu przejścia dóbr duchowieństwa Rzymsko-Katolickiego pod zarząd skarbowy. Szkoły parafialne w dobrach skarbowych w Słonimskim powiecie Zdzięciolska i Dereczyńska, tudzież w Prużańskim Berezka, przeszły pod zarząd Ministerstwa Dóbr Państwa. Obywatel powiatu Oszmiańskiego Assesor Kollegialny Wołk Łaniewski ofiarował 2,000 r. sr. na przebudowanie konwiktów mającego się otworzyć w Wilnie.

KROLESTWO POLSKIE.

Warszawa, 22 Września.

Komisja Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych, mając sobie przedstawione pomiędzy innymi okolicznościami, co do pociągania do opłaty starozakonnych, za pozwolenie noszenia ubioru żydowskiego, i tę: czyli żydówki będą mogły nosić na głowie osłony materialne nasładujące włosy, które na teraz mężatki i wdowy nosić zwykły, wyrzekła: «że gdy noszenie w miejscu włosów, osłony materialnej na głowie, jest oznaką części ubioru żydowskiego, przeto nosząca takową osłonę, opłatę uiszczającą powinna, tém więcej jeszcze, że zasłona ta może być zastąpioną zwyczajnym czepkiem, przez kobiety chrześcijańskie używanym.»

— Kommissja Rządowa Spraw Wewnętrznych i Duchownych, podaje do wiadomości powszechnej, iż z powodu zupełnego uśmierzenia w Cesarstwie Austryjackim zarazy między bydłem, która panowała w niektórych tutejszych

prawincjach od końca roku 1844, zakaz wprowadzania do Królestwa Polskiego z Austrii i Okręgu Wolnego Miasta Krakowa zwierząt domowych, oraz surowych produktów zwierzęcych, rozporządzeniem wydanym przez Komisją Rządową Przychodów i Skarbu pod dniem 13 (25) Sierpnia r. b. № 71,237, do Komor Celnych od tej strony kraju istniejących, odwołany został.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

FRANCYA. *Paryż, 18 Września.* Ojciec święty raczył udzielić dyspensę na małżeństwo Królowej Hiszpańskiej z Infantem don Francisco d'Assiz, w dniu 8 Września i tegoż dnia akt ten posłany został przez umyślnego gońca do Madrytu. Donoszą z Rzymu że w tymże dniu podpisana została dyspensa Papieżka na małżeństwo Xięcia de Montpensier z Infantą Doną Luizą. Ta ostatnia dyspensa odebrana tu została w dniu wczorajszym.

— *Journal des Débats* zawiera co następuje: «Piszą z Bourges, pod d. 16 b. m. że hrabia de Montemolin, syn Don Carlosa, Pretendent do Tronu Hiszpańskiego, skrycie opuścił to miasto, gdzie jak wiadomo był zatrzymanym. Niewiadomo w którą stronę się obrócił.

W Bordeaux, dowiedziano się 17 b. m. o ucieczce Cabrera i innych szefów Karlistowskich który wszyscy zdolali ująć przed dozorem policyi pod którym zostawali i od dni kilku znikli z miejsc swego pobytu.

Dodają że dniem przed swętu zniknięciem hrabia de Montemolin obiadował u Prefekta, gdzie z wielką energią mówił o małżeństwie Królowej Hiszpańskiej i oświadczył że mu się będzie opierał wszelkimi środkami. Te słowa ściągnęły były uwagę Prefekta i wzbudziły w nim podejrzenie.

— Podług gazety *Constitutionnel* Królowa Angielska pisała do Ludwika Filipa list własnoręczny, uskarżając się na sposób w jaki małżeństwo Xięcia de Montpensier zostało ułożone.

— Gazeta *Courrier Français* twierdzi że od czasu oznajmienia podwójnego małżeństwa u Dworu Hiszpańskiego, pewna oszczędność daje się widzieć między Rządem Neapolitańskim i naszym. Przed kilku miesiącami Rząd nasz uczynił oświadczenia i przyrzeczenia hrabi Trapani (bratu Króla Obu Sycylii), a następnie zachował największą tajemnicę o tém co zaszło. Gabinet Neapolitański dał poznać posłowi naszemu Xciu de Montebello nieukontentowanie Króla z tego powodu.

Paryż, 19 Września. Gazeta *la Presse* daje następne szczegóły o ucieczce don Carlosa hrabi de Montemolin: «Wieczorem, 14 Września, powoz Xięcia z dwiema osobami orszaku, wyjechał za miasto. W godzinę potem sam don Carlos wyjechał konno w tymże kierunku, towarzyszony przez

swą eskortę. Za miastem, wypuścił konia w zawód, eskorta przywykła widzieć go często używającego tego ćwiczenia i potem wracającego, jechała za nim powoli. Spotkani żandarmi powiedzieli, że don Carlos pojechał w kierunku pobliskiego zamku, który często zwykł zwiedzać. Po niejakim czasie eskorta ujrzała wracający powóz już z trzema osobami, będąc więc pewną że Xiężę jest w powozie, przybyła z nim raem do Bourges, i odprowadziła powoz do pałacu Arcybiskupiego, gdzie don Carlos był trzymany. Nazajutrz Prefekt stawił się u Xięcia, który go nie przyjął pod pozorem słabości. Na trzeci dzień Prefekt przybył o 10 rano, i powiedziano mu że don Carlos spoczywa. Prefekt oddalił się z nieukontentowaniem i zapowiedział że wróci o 4-tej, ale szambelan don Carlosa oszczędził mu tego trudu, przyszedłszy o wpół do czwartej oznajmił mu że don Carlos opuścił miasto od 48 godzin i że przeto poszukiwania byłyby daremne. Szambelan wręcz odmówił wszelkich objaśnień o kierunku w którym don Carlos się oddalił.

— Gazeta *Journal des Débats* odebrała w zapieczętowanym pakiecie litografowaną w języku hiszpańskim proklamacyą hrabi de Montemolin, którą też ogłosiła. Xiężę oświadcza, iż czekał tylko wypadku, jaki się w tej chwili gotuje, (małżeństwa Królowej) i że teraz wzywa cały naród Hiszpański, ażeby, zapomniawszy na wszystkie rozróżnienia partyj, połączył się z nim. Xiężę zaręcza nadanie instytucyj zgodnych z duchem wieku, utrzymanie religii ojców, wolny szafunek sprawiedliwości, poszanowanie dla własności i szczerę zlanie w jedno wszystkich partyi (amalgama cordial.) kończy następnie: «Dziękuję wam za wszystko coście ucierpieli, za waszą wytrwałość i roztropność. Podziwiałem wasze czyny waleczności; będę umiał je nagrodzić na polu bitwy.» Ta proklamacya datowana jest z Bourges, 12 Września.

— Podług kontraktu ślubnego, jaki w projekcie przesłany został Królowi przez posła naszego w Madrycie, wartość dóbr spadłych na Infantę Donę Luizę po ojcu wynosi 10 milionów realów (2½ miliony franków) fortuna zaś matki, której także połowę odziedziczy; szacowana jest na 50 milionów franków.

Paryż, 20 Września. Wczora rozeszła się pogłoska że hrabia de Montemolin, równie jak i Cabrera, przybyli do Londynu.

HISPANIA. *Madryt, 16 Września.* 10 b. m. Poseł Francuzki wręczył Ministrowi Spraw Zagranicznych akta urzędowe, tyczące się małżeństwa Infanty z Xięciem de Montpensier. Oba małżeństwa mają się odbyć 10 Października.

— 14 b. m. Kortezy zgromadzili się na wezwanie Królewskie; Ministrowie oznajmili im o podwójnym małżeństwie; wiadomość ta była nader mile przyjęta. Dziś Senat w massie udał się do Królowej z powinszowaniem.

— W Katalonii, w okolicach Solsona ukazał się znowu

sławny cabecilla Tristany z bandą karlistów; inna także banda przebiega w tej chwili niższą Aragoniją.

ANGLIJA. *London, 18 Września.* Królowa ma przyjechać na Radzie Tajnej w Windsor 26 b. m. w sobotę, ale przybędzie tam wcześniej albowiem we środę i czwartek są proszone wieczory u Dworu.

— Ogłoszone zostało urzędowie mianowanie lorda Elgin Wielkorządczą Kanady i innych posiadłości W. Brytańskich w Ameryce północnej.

— Umarli książę Athol, hrabia Yarborough, komandor Królewskiego Yacht-klubu, i sir J. Williams, sędzia Ławniczego sądu Królowej, niegdyś wraz z lordem Brorham obrońca Królowej Karoliny w jej processie z mężem.

— Podług *Morning Chronicle* kontrakt ślubny Xięcia de Montpensier z Infantą zawiera punkt sekretny stanowiący że małżeństwo to może być odłożone lub nawet zupełnie zerwane, w razie jeżeliby Anglija stanowczo przeciw niemu się oświadczyła, lub gdyby wybuchnęło z tego powodu powstanie w Hiszpanii.

— Głód w Irlandyi daje się już czuć w całej okropności po wielu miejscach; w niektórych miastach zaczęły się processy ludu niemające innego celu, jak tylko pokazanie nędzy w jakiej zostaje.

DANIJA, *Kopenhagn.* Ogłoszony został wyrok Królewski z d. 5 Września, mianujący Szambelana hr. Moltke Prezesem kancelaryi Królewskiej do Xięztw Schleswig, Holstein i Lauenbourg na miejsce hrabi Rewentlow-Criminil, który wziął dymisyą. Akt ten sprawił wrażenie powszechne, poraz to pierwszy od przyłączenia Xięztw do korony Duńskiej, duńczyk postawiony został na czele kancelaryi która jest najwyższym Rządem Xięztw i ma nader rozciągłą władzę.

NAJPOZNIJSZE WIADOMOŚCI.

PARYŻ, *22 Września.* Podług *Echo Français* hrabia de Montemolin w d. 15 b. m. przejechał granicę udając się do Niemiec północnych, a podług innej, Cabrera, znany wodz karlistów zdołał dostać się do Hiszpanii. Tymczasem vice-admirał książę de Joinville odebrał rozkaz udać się ze swą eskadrą na wschodnie wybrzeże Hiszpanii i czuwać ażeby hrabia de Montemolin lub który z wodzów Karlistowskich nie wylądował z tej strony, tudzież żeby nie podwożono broni lub zapasów wojennych na przypadek powstania.

HISZPANIJA. *Madryt, 18 Września.* Adres odpowiedzi Kongressu na oznajmienie o małżeństwie, uchwalony został jednomyślnie mniej jednym głosem, to jest 159 głosami. Na paragraf tyczący się Infanty, 19 członków wstrzymali się od głosowania, tak iż ten § został uchwalony 150 głosami przeciw 1. — Gazety ogłosiły protestacyą Infanta don

Enrique przeciw wszelkim roszczeniom do Tronu potomków Infanty dony Luizy, jacyby mogli się urodzić małżeństwa z Xciem de Montpensier.

NOWINY Z INDYJ. Wiadomości z Kalkuty są po 7 Sierpnia. Gazeta Delhijska donosi, że Poseł Szacha Perskiego odprawiony został z listem, w którym Król Afganów oświadcza, że na teraz nie może przeciw anglikom przedsięwziąć, ale że ofiaruje swą pomoc Szachowi, w razie jeżeli ten sam rozpocznie wojnę i poniesie wszystkie jej koszta. Odpowiedz ta, ze względu na środki Szacha Perskiego, może być uważana za prawdziwe szyderstwo.

(*Journ. de S. P. Psz. Połn. R. l.*)

ODEZWA.

«W skutek zawiązanego między kilkunastu miłośnikami sztuki i krajowości projektu: polecać do wykonania artystom naszym obrazy religijnej i historycznej treści, żądanym jest obecnie obraz do wielkiego ołtarza nowobudującego się Kościoła Katolickiego w mieście Dynaburgu. Framuga w której ma być umieszczony ten obraz, ma wysokości arszynów 3 werszków 15, szerokości arszynów 2 i pół werszka. Z tego rozmiaru trzeba jeszcze odjąć kilku werszków na ramy. Przedmiotem obrazu ma być wizerunek UKRZYŻOWANEGO PANA NASZEGO JEZUSA CHRYSUSA *w chwili kiedy ukochanemu uczniowi poleca Matkę, a Matce ucznia swojego.* Podjąwszy się pośrednictwa między lubownikami a artystą, który się wykonania obrazu podejmie, nie przestaję nu zgłoszeniu się prywatnem do kilku znajomych malarzy, ale czynię niniejszą odezwę do wszystkich malarzy krajowych, których to dojdzie, ażeby każdy, kto by miał chęć podjąć się tego zamówienia, porozumiał się zemną listownie, naznaczając cenę za obraz i czas, do którego niezawodnie ukończonym zostanie.

Jeżeli ta pierwsza proba projektu, o którym dawno marzymy, szczęśliwie się nam powiedzie i ja z mej strony włożonemu na mnie obowiązkiowi pośrednictwa potrafię odpowiedzieć, chętnie w późniejszym czasie podejmę się podobnej usługi dla każdego, kto by żądał od artystów naszych obrazów pobożnej, historycznej, w ogólności krajowej treści. Starać się także będę, ażeby zamawiane tym sposobem obrazy, mogły być okazywane Publiczności w jakim miejscu liczniejszych zgromadzeń, a potrzebne na to koszta, jakoto przesyłki i t. p. sam opędać przyrzekam.

Adres, pod którym zgłoszenia się artystów Polskich oczekuję, jest: *w gubernii Kijowskiej, w powiecie Czehryńskim, w miasteczku Alexandrowie, Michałowi Grabowskiemu.* Redakcyje innych gazet i pism peryodycznych Polskich są proszone o powtórzenie niniejszej Odezwy.

M. GR.

2 Września 1846.

Pozwala się drukować. St.-Petersburg, 19 Września 1846 roku. Ignacy Iwanowski, Cenzor.

W Drukarni Wojennej.